

Abant Sosyal Bilimler Dergisi

Journal of Abant Social Sciences

2024, 24(2): 458-473, doi: 10.11616/asbi.1453232

Adıyaman İlinde Seçilen Mesleki Grupların Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Düzeylerinin Araştırılması

Investigation of Financial Literacy Attitudes and Behavior Levels of Selected Professional Groups in Adıyaman Province

İfet BİLİR¹, Suzan ERGÜN²

Geliş Tarihi (Received): 15.03.2024

Kabul Tarihi (Accepted): 05.05.2024

Yayın Tarihi (Published): 31.07.2024

Öz: Finansal okuryazarlık, temel seviye finansal bilgiler ile en etkin kararlar vermeyi sağlayacak finansal tutumların finansal davranışa yansımaları ifade eden bir alandır. Finansal okuryazarlık sadece finansla ilgili meslekler için değil bütün meslekler için kritik önem taşımaktadır. Alan dışı mesleklerin finansal okuryazarlık tutum ve davranış düzeylerinin yüksek olması hem bireysel hem de toplumsal anlamda fayda sağlamaktadır. Bu çalışmada, seçili meslekler olarak öğretmen, doktor, akademisyen, mühendis ve hemşirelerin finansal okuryazarlık tutum ve davranış düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Çalışma kapsamında nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Anket çalışması yapılmıştır. Elde edilen veriler ile yapılan istatistik analizler sonucunda, hemşirelerin finansal okuryazarlık tutum ve davranış düzeyleri diğer meslek mensuplarının düzeylerinden yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Okuryazarlık, Finansal Tutum, Finansal Davranış.

&

Abstract: Financial literacy is a field that expresses the reflection of basic level financial information and financial attitudes that will enable making the most effective decisions on financial behavior. Financial literacy is critical not only for finance-related professions but for all professions. High levels of financial literacy attitudes and behavior in professions outside the field provide both individual and social benefits. This study aims to determine the financial literacy attitudes and behavior levels of teachers, doctors, academicians, engineers and nurses as selected professions. Quantitative research method was used within the scope of the study. A survey was conducted. As a result of the statistical analysis conducted with the data obtained, it was determined that the financial literacy attitude and behavior levels of nurses were higher than those of other professionals.

Keywords: Financial Literacy, Financial Attitude, Financial Behavior.

Atıf/Cite as: Bilir, İ., Ergün, S. (2024). Adıyaman İlinde Seçilen Mesleki Grupların Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Düzeylerinin Araştırılması. *Abant Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(2), 458-473. doi: 10.11616/asbi. 1453232

İntihal-Plagiarizm/Etik-Ethic: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği, araştırma ve yayın etiğine uyulduğu teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and it has been confirmed that it is plagiarism-free and complies with research and publication ethics. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/asbi/policy>

Copyright © Published by Bolu Abant İzzet Baysal University, Since 2000 – Bolu

¹ Doktorant, İfet Bilir, İnönü Üniversitesi, ifetbilir02@gmail.com. (Sorumlu Yazar)

² Prof. Dr., Suzan Ergün, İnönü Üniversitesi, suzan.ergun@inonu.edu.tr.

1. Giriş

Finansal okuryazarlık, her meslek grubundan insanın belirli düzeyde bilgi sahibi olması gereken önemli bir konudur. Günümüz dünyasında gerçekleşen ekonomik gelişmeler, ilerlemeler ve finansal serbestleşme, kişilerin finansal sisteme katılımını ve kendilerini sisteme uyarılma davranışlarının yoğunlaşmasını ortaya çıkarmıştır. Özellikle teknolojinin gelişmesi ile gerçekleşen yenilikler ve ekonomik gelişmelerin etkisiyle karmaşık hale gelen mali karar verme süreci finansal okuryazarlığın önemini arttırmıştır. Piyasa hakkında bilgi sahibi olmak gerek ulusal gerekse de uluslararası ekonomilerin ilerleyişini anlama ve gözlemlene gereksinimi finansal okuryazarlık kavramını bireyler ve toplumlar açısından kritik bir yere taşımıştır. Finansal piyasalara erişim, tasarruf ve yatırım yapan bireylerin finansal araçlara yönelmesini sağlamaktadır. Finansal kararların önemi bireylerin verdikleri finansal kararların gelecek hayatlarını etkilemesi bakımından oldukça hayattır. Dolayısıyla bireylerin etkin ve bilinçli finansal davranışlar gerçekleştirmeleri en azından asgari düzeyde bir okuryazarlık ile mümkün olmaktadır. Bireylerin finansal okuryazarlık tutum ve davranış düzeylerinin artması toplumun da finansal okuryazarlık tutum ve davranış düzeylerinin artmasını sağlamaktadır. Bu durumda, finansal okuryazarlık seviyesi, alınan finansal eğitimlerle yükseltilebilmektedir. Bu noktada finansal eğitim yatırım, tasarruf, nakit yönetimi, kredi yönetimi, borç idaresi, finansal hukuki haklar vs. birçok alanda bireylere finansal okuryazarlık tutum ve davranış düzeylerinin artması anlamında katkı sağlamaktadır.

Her meslekten bireyin finansal okuryazarlık ile ilgili temel düzey bilgiye sahip olması gerekmektedir. Finansla ilgili mesleklerin yüksek düzey finansal okuryazarlığa sahip olması yeterli değildir. Alan dışı meslek mensuplarının da finansal okuryazarlık tutum ve davranış düzeylerinin yüksek olması bireysel ve toplumsal olarak fayda sağlayacak dolayısıyla meslek gruplarının finansal okuryazarlığın önemini algılayabilmeleri ve bilgilerini seminerler/eğitimler ile arttırmaları gereklilik arz etmektedir. Finans alanında yetkin kişilerin, farklı meslekteki bireylere seminerler hazırlamaları finansal okuryazarlık tutum ve davranış düzeyini arttırmaya destek olacaktır.

Bu çalışmada, seçili meslekler olarak öğretmen, doktor, akademisyen, mühendis ve hemşirelerin finansal okuryazarlık tutum ve davranış seviyelerinin saptanması amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda çalışma altı başlıktan oluşmaktadır. İlk olarak giriş bölümü sonrasında finansal okuryazarlık başlığı altında finansal okuryazarlık kavramı ve önemi, finansal okuryazar olma göstergeleri, finansal okuryazarlığın bileşenleri, finansal okuryazarlığı etkileyen faktörler, finansal okuryazarlığın unsurları ele alınmaktadır. Üçüncü başlıkta literatür incelemesine yer verilmektedir. Dördüncü başlıkta ise çalışmanın yöntemi açıklanmaktadır. Sonraki başlıkta bulgular ele alınarak açıklanmaktadır. Son olarak sonuç başlığı altında çalışmadan elde edilen sonuçlar tartışılmaktadır.

2. Finansal Okuryazarlık

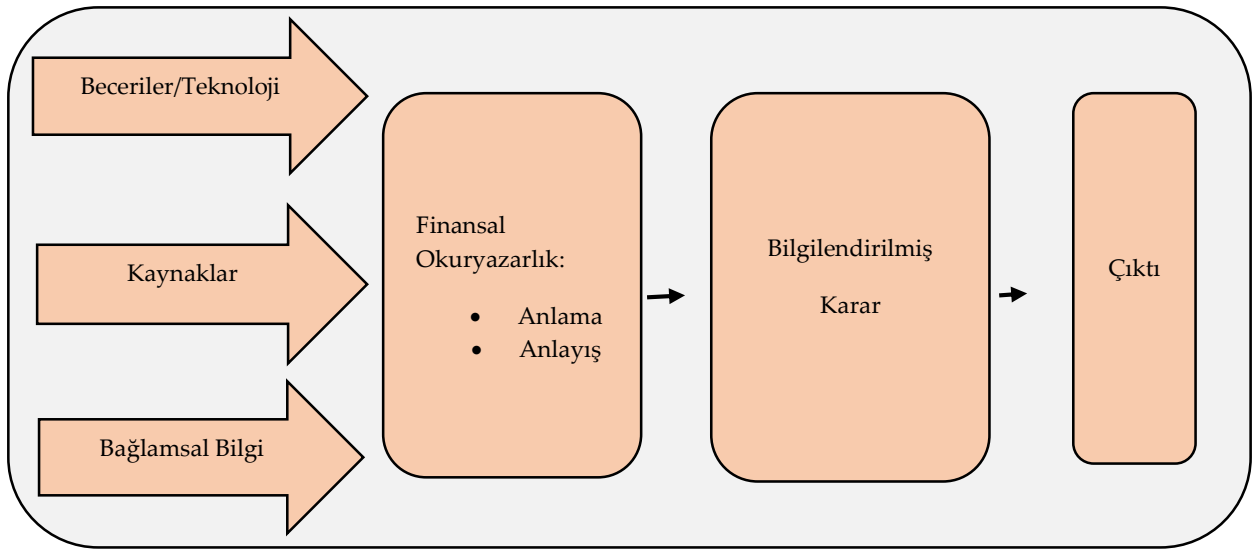
Finansal okuryazarlık, bireylerin günlük mali sorunlardan daha karmaşık yatırım ve kredi kararlarına kadar geniş bir yelpazede etkili kararlar verebilmesini sağlayan temel finansal bilgilerle donanma sürecidir. Bu, bireylerin gelirlerini yönetme, borçlanma ve yatırım yapma gibi konularda bilinçli ve sağlam bir temel oluşturarak finansal olarak sağlam ve güvenli bir gelecek kurmalarına yardımcı olur. Aynı zamanda, finansal okuryazarlık toplumsal refaha da katkıda bulunur çünkü daha bilinçli ve eğitilmiş bireyler, ekonomik karar alma süreçlerine daha etkin bir şekilde katılırlar ve finansal piyasaların daha dengeli ve sağlıklı işlemesine yardımcı olurlar. Bu nedenle, finansal okuryazarlık bireylerin kişisel refahlarını artırmakla kalmaz, aynı zamanda genel olarak toplumun ekonomik refahına da olumlu bir katkı sağlar. Bu başlık altında; finansal okuryazarlık kavramı ve önemi, finansal okuryazar olma göstergeleri, finansal okuryazarlığın bileşenleri, finansal okuryazarlığı etkileyen faktörler ve finansal okuryazarlığın unsurları ele alınarak açıklanmaktadır.

2.1. Finansal Okuryazarlık Kavramı ve Önemi

Finansal okuryazarlık terimi, John Adams'ın Thomas Jefferson'a 1787'de kaleme aldığı bir mektupta geçtiği bilinen bir terimdir. John Adams, ABD'deki finansal bilgisizliğin ve finansal sorunların giderilmesi açısından finansal okuryazarlığa gereksinim bulunduğunu ifade etmiştir. Sonrasında çeşitli hükümetler,

araştırmacılar, kurumlar ve kuruluşlar farklı hedeflere ve sebeplere dayalı olarak bu terimi kullanmışlardır (Garg ve Singh, 2018:174). Günümüzde finansal okuryazarlık için evrensel olarak kabul edilmiş standart bir tanım bulunmamaktadır. Çeşitli tanımlamalarla açıklanmaya çalışılan bir kavramdır. Lusardi, finansal okuryazarlığı temel ve gelişmiş olarak ikiye ayırarak ele almaktadır. Faiz oranlarını değerlendirme, enflasyonun içeriğini bilme, riskleri algılayabilme temel finansal okuryazarlığı; hisse senedi piyasasının içeriği, bono vs. fiyatları, faiz oranları gibi daha karmaşık hesaplamalar gelişmiş finansal okuryazarlık içerisinde görülmektedir (Lusardi, 2008: 4-7). Finansal okuryazarlık tasarruflar ve yatırımlar, bütçe, borçlanma, kredi, sigortalama vs. hakkında bilgilenecek davranışlarına yansıtma yeteneğidir (Bodie, 2006:1). Mason ve Wilson, kişilerin finansal kavramları algılayarak, karar almada ihtiyaç duyulan bilgileri edinme, anlamlandırma ve değerlendirme yeteneğini finansal okuryazarlık olarak değerlendirmektedirler (Mason ve Wilson,2000:31-32).

Şekil 1: Finansal Okuryazarlık Anlam Oluşturma Süreci

Kaynak: Mason ve Wilson, 2000: 33.

Şekil 1’de finansal okuryazarlık, çıktıya ulaşma süreci şeklinde ifade edilmektedir. Bu süreçte kişilerin mali kaynaklarda istifade etmek, teknolojilerden faydalanma ve mali bilgi, mali hizmet/ürünleri bilmesi ve algılamasına neden olarak daha doğru tercihlerde bulunup etkin kararlar almasını sağlamaktadır. Huston'a göre, bir kişinin finansal okuryazarlık düzeyi, finansal bilgiyi ne kadar anlayıp uygulayabildiğiyle belirlenir. (Huston,2010:296). Mahdzan ve Tabiani, finansal okuryazarlık bilgisine sahip bireylerin, bütçelerini nasıl yönetecekleri, finans kurumlarının nasıl işlediğini bilen bireyleri finansal okuryazar olarak ifade etmektedir (Mahdzan ve Tabiani, 2013:41). Türkiye Bankalar Birliği (TBB) finansal okuryazarlığı; bireylerin finansal plan oluşturma, borç alma, tasarruf ve yatırım vs. temel finansal kavramlar ile ilgili bilgi edinmiş olup finansal kararlarında kullanabilme becerisine sahip olma olarak tanımlamaktadır. Finansal okuryazarlık kişinin temel finansal bilgi, beceri ve tutuma sahip olması olarak ifade edilmektedir (<https://foy.tbb.org.tr/finansal-okuryazarlik-nedir,27.04.2022>). Malî piyasaları anlama, tasarruf etme, yatırım yapma ve tüketim dengesi kurma yeteneği ile finansal riskleri ve çeşitli alternatifler arasından en etkin tercihi yapma becerisine finansal okuryazarlık denilmektedir (Durmuşkaya ve Kavas, 2018:926). Finansal okuryazarlık, kişilerin finansal kavramları bilmesi, karar alma esnasında gerekli olan finansal bilgiye ulaşmanın yolunu bulabilmesi, anlaması, değerlendirmesi ve uygulamasıdır (Demir, vd., 2016:420). Finansal okuryazarlık; bireylerin ve ailelerin refah seviyesini arttırmaya destek olacak bilgiyi edinme ve bu bilgiyle bütçelerini nasıl yöneteceklerini öğrenme biçimi şeklinde ifade edilmektedir (Şahin ve Barış, 2017: 78). JumpStart adlı Amerika'daki bir finansal okuryazarlık programına göre, finansal okuryazarlık bireyin ömrü boyunca finansal güvenliği için kaynaklarını etkin bir şekilde kullanabilme ve bu amaçla gerekli bilgiyi kullanabilme yeteneği olarak tanımlanmaktadır (PACFL, 2008: 35). Finansal

okuryazarlık, bireylerin temel mali bilgi ve becerilere sahip olma düzeyini ifade eder, bu da para kullanımı ve yönetimi konularında yetkinlik anlamına gelir (Çam ve Barut, 2015:63).

Bireylerin finansal işlemlerini serbest piyasa koşullarında gerçekleştirebilme ve kurumların etkin bir şekilde faaliyet gösterebilmesi için finansal okuryazarlığın önemi oldukça büyüktür. Günlük hayatta kredi işlemlerini gerçekleştirmek, mevduat hesabı açtırmak, bireysel emeklilik hesabı açtırmak, kredi kartı çıkartmak vs. gibi temel işlemlerde dahi bireyler problem yaşayabilmektedir. Karmaşık finansal ürün/hizmetler ve gelişen teknoloji beraberinde toplumda işlemlerin zorlaştığı inancı, işlemleri gerçekleştirememeye kaygısını arttırabilmektedir. Finansal okuryazarlığın önemi, piyasaların daha etkin işlemesiyle birlikte, bireylerin doğru kararlar almasını ve doğru tercihlerde bulunmasını sağlar (Ruiz-Durán, 2016: 298). Finansal okuryazarlığın öneminin artmasıyla, hem kurum/kuruluşlar hem de araştırmacıların yaptığı çalışmalar sonucunda gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde bile bireylerin finansal okuryazarlık seviyesinin düşük olduğu görülmektedir. Dolayısı ile ülkeler finansal okuryazarlığı gündemlerine alarak bireylerin finansal okuryazarlığını arttırmak hedefiyle birçok proje ve faaliyetler hazırlamışlardır. Ülkemizde; Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), QNB Finansbank, Türkiye Ekonomi Bankası (TEB), Finansal Okuryazarlık ve Erişim Derneği (FODER), Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), gibi kurum/kuruluşların projeleri mevcuttur. Bu projelerin hedefi bireylerin temel finansal bilgilerini ve anlama seviyesini yükseltmek, finansal tutum ve davranışlarını iyileştirip finansal kararlarda daha etkin olmaya destek olmaktır (OECD INFE, 2012). Finansal okuryazarlığın artırılması için yapılan projeler, atılan adımlar kısa vadede istenilen düzeyde olmayabilir. Bu faaliyetlerin istenilen düzeye gelebilmesi için toplumun geniş bir kısmına etki etmesi, bireylerinde bilinçli olarak hareket etmeleri, okullarda bu alanda eğitim verilmesi gerekmektedir. Etkin bir programlama ve planlama sonucunda orta ve uzun vadede bireylerin ve bu sayede toplumun finansal okuryazarlığını arttırmak mümkündür (Rinaldi, 2016:130).

2.2. Finansal Okuryazar Olma Göstergeleri

Finansal okuryazarlık düzeyine ulaşmak için, kişilerin temel finansal kavramları, ürünleri/hizmetleri ve uygulamaları anlamaları gerekmektedir. ABD'de finansal okuryazarlıkla ilgili Başkan'a rapor sunan komite, bireylerin finansal okuryazarlık düzeyini arttırmak için aşağıda belirtilen konular hakkında bilgi sahibi olup bahsedilen becerilere sahip olması gerektiğini belirtmektedir (PACFL, 2008: 36-37):

- Sermaye piyasası sisteminin işleyişini anlamak ve finansal kurumlar ile ilgili bilgi sahibi olmak
- Nakit akımı sürekliliği, etkinliği ve yönetimini sağlama
- Sahip olunan kaynaklar ile etkin harcama planı oluşturma
- Beklenmedik, acil durumlar için finansal önlem alınması, plan ve sigorta yapılması
- Kredi gereksinimi için karşılaştırmalar yapabilmek
- Ev alma veya kiralama karar sürecini etkin değerlendirme
- Mali riskleri önleme ve kontrolünü sağlama
- Tasarruf ve yatırımları risk-getiri ilişkisi değerlendirilerek doğru zamanda yapma
- Geleceği planlama, bireysel emeklilik, emeklilik planlama

Etkin bir finansal okuryazar olabilmek için aşağıdaki yetkinliklere sahip olmak gerekmektedir (TBB, 2022):

- Finansal kavramalara aşina olma,
- Ürünleri farklı açılardan karşılaştırabilme ve optimum tercih yapabilme,
- Bütçe planı, finansal yönetim ve finansal planlama oluşturabilme,
- Finansal alanda yetkin kişilerden etkin yardım ve desteği alabilme,
- Finansal bağımsızlığı sürdürebilme, finansal sorumluluk bilincine sahip olabilmek.

Finansal okuryazarlık bireylerin finansal bilgi, tutum ve davranış kapasitelerinin etkinliği ve gelişmişliği ile ölçülen önemli bir kavramdır. Bireylerin basit seviyede, ürün ve hizmetleri tanıma, kısa-orta- uzun vadeli finansal planlama yapabilme, bütçeyle yapılacak yatırım ve tasarrufların risk- getiri ilişkisi çerçevesinde yönetilebilme, bireysel birikimleri yönetebilme, finansal ürün ve hizmetler ile ilgili bilgiye ulaşma ve bilgiyi değerlendirme yollarını bilme, mevcut durum ve koşullarda en etkin ve verimli finansal kararları alma gibi durumları içermektedir.

2.3. Finansal Okuryazarlığın Bileşenleri

Finansal okuryazarlığın aşağıda belirtilen beş bileşeni bulunmaktadır (TBB, 2022):

- Finansal kavram bilgisi
- Finansal kavramlarla ilgili iletişime geçme becerisi
- Kişisel finans yönetimi becerisi
- Uygun finansal kararlar alma becerisi
- Gelecekteki finansal gereksinimler için planlama yapma davranışı

Finansal kavramlarla ilgili bilgi: Temel finansal kavramların bireyler tarafından bilinmesi, anlamlandırılması ve değerlendirilmesi finansal okuryazarlık için en önemli durumlardan birini ifade etmektedir.

Finansal kavramlarla ilgili iletişim kurabilme yeteneği: Kişilerin finansal durumları algılayabilmeleri için gerekli olan finansal beceriyi, finansal eğitimi ve finansal rehberliği edinmelerini ifade etmektedir.

Kişisel finans yönetimi becerisi, finansal okuryazarlığın önemli bir bileşenidir. Literatür de yapılan finansal okuryazarlık tanımlarında görülmektedir ki bireylerin kişisel finansal işlemlerini ve bütçelerini yönetebilme becerisi finansal okuryazarlık göstergeleri arasında önem ifade etmektedir.

Uygun finansal kararlar verme becerisi, edinilmiş finansal bilgiler neticesinde en etkin finansal kararları alma becerisini ifade etmektedir.

Gelecekteki finansal ihtiyaçlar için planlama yapma davranışı, finansal okuryazarlığın bir başka bileşenini ifade eder. Bireylerin gelecekteki hayatları için planlama yapması sadece finansal alanda değil bütün alanlarda gerekli olan bir davranıştır. Özellikle kişilerin finansal ihtiyaçlarına uygun kısa, orta ve uzun dönemli plan yapma davranışı edinmeleri finansal okuryazar olmak için önemli bir olguyu ifade eder.

2.4. Finansal Okuryazarlığı Etkileyen Faktörler

Finansal okuryazarlığa tesir eden çevresel, kültürel, psikolojik, demografik vb. gibi birçok faktör bulunmaktadır. Bunlar (Wyckoff, 1969; Lewellen vd., 1977: 293; Penman, 1987: 199; Harrington, 1987; Ceylan ve Korkmaz, 1995: 118; Connolly, 1997: 26; Bodie vd., 1998: 119; Güneş ve Saltoğlu, 1998: 13-14; Nofsinger, 2005: 10-11):

Demografik Unsurlar: Finansal okuryazarlık seviyesi bireylerin cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, gelir düzeyi gibi faktörlere bağlı olarak değişim gösterir.

Finansal Faktörler: Kişiler, tasarruflarını ve yatırımlarını koruyarak kazanç elde etmeyi amaçlarlar. Fakat enflasyon gibi finansal faktörler dolayısı ile sermayenin ve yatırımların erime riski söz konusudur. Buda finansal okuryazarlığı etkileyen bir durumdur.

Yatırım Danışmanlarının Davranışları: Finansal okuryazarlığa etki eden bir diğer faktör ise aracı kurum ve danışmanların yönlendirmesi ile elde edilen yöntem ve tecrübelerdir.

Psikolojik Faktörler: Bireylerin finansal durumlarında rol oynayan önemli bir diğer faktördür. Bireylerin yatırım ve tasarruflarında, alınan finansal kararlarda bireylerin psikolojisi etkilidir. Örneğin risk seven yatırımcılar daha riskli yatırımlar yapabilmektedir.

Volatilité: Sözlük anlamı oynaklık olan ve finansal piyasaların temel özelliklerinden biri olan volatilité, belirsizlik ve riskin bir ölçüsü olup finansal piyasalar açısından önemlidir. Bireysel ve kurumsal yatırımcılar, volatilitéyi göz arda etmemektedirler (Karabıyık ve Anbar, 2007:62). Çünkü yatırımcıların karar vermesinde önemli bir bakış açısı kazandırmaktadır. Volatilité artışı, risk oranını artırır piyasaları olumsuz etkiler, yatırımcı için ise likiditeyi arttırıp yüksek kâr getirebilmektedir.

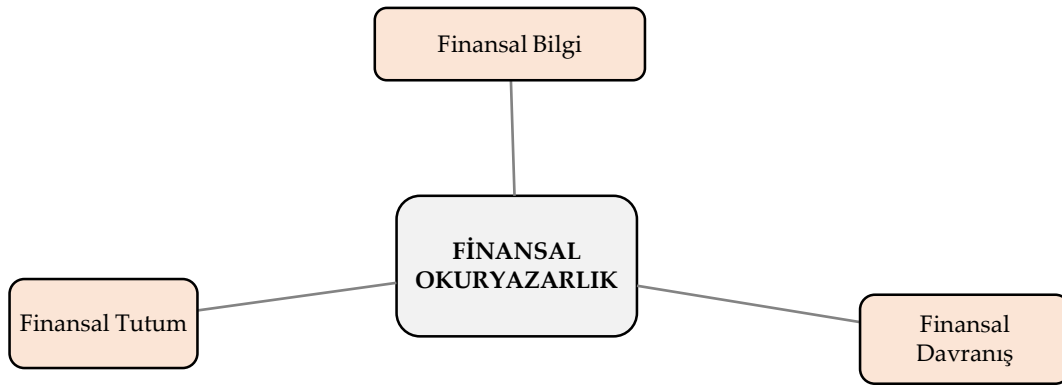
TBB' e (2022) göre finansal okuryazarlığı etkileyen birçok faktörden bahsetmek mümkün olup, finansal okuryazarlığı etkileyen faktörlerin bazıları aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

- Bireylerin duygusal yapısı,
- Arkadaş çevresi
- Aile yapısı,
- Medya Etkileri,
- Reklam

2.5. Finansal Okuryazarlığın Unsurları

Finansal okuryazarlığın; finansal bilgi, finansal davranış ve finansal tutum şeklinde üç temel unsuru bulunmaktadır.

Şekil 2: Finansal Okuryazarlığın Unsurları

2.5.1. Finansal Bilgi

Finansal (mali) bilgi, finansal okuryazarlığın unsurlarından biridir. Bireyler hayatlarında alacakları ekonomik aksiyonlarda mali bilgiye ihtiyaç duymaktalar. Finansal okuryazar bir bireyden, temel finansal kavramlar hakkında bilgi sahibi olması beklenmektedir (Alkaya ve Yağlı,2015: 587). Yani, mali bilgi kişilerin sigorta, birikim, kredi, bütçe, faiz, getiri, risk, enflasyon, borç vs. başlıca kavramlar ile ilgili bilgi edinmesidir (TBB, 2022). Finansal bilginin, bireylerin finansal tutum ve davranışları üzerinde önemli bir etkisi vardır (İbrahim ve Alqaydi, 2013: 127).

2.5.2. Finansal Davranış

Finansal davranış en basit tanımıyla bireylerin, parasal hususlar konusunda sergiledikleri fiiller, mali durumlara yönelik alınan pozisyon olarak ifade edilmektedir. Bireylerin kısa, orta ve uzun dönemde yatırım, tasarruf, nakit, kredi ve borç gibi durumlarında davranışlarını yönetebilmesi olarak tanımlanabilir. Davranış bireylerin iç ve dış etkenlere karşı verdikleri tepkileri göstermektedir. Finansal davranışta bireylerin mali durumlardaki iç ve dış etkenlere karşı tepkilerini ifade etmektedir.

Finansal davranış, kişilerin kişisel mali planlarını izleyerek, dikkatli harcamalar yapmaları, birikimlerini ve tasarruflarını artırmaları, yatırımlarını, kişisel borç ve kredilerini etkin bir şekilde yönetmeleri anlamına gelir. Aynı zamanda, kısa ve uzun vadeli yatırım fırsatlarını değerlendirerek finansal geleceklerini planlamalarını içerir. Bu, bireylerin finansal hedeflerine ulaşmalarına ve mali güvenliklerini artırmalarına yardımcı olmaktadır (TBB,2022). Xiao vd. (2006) finansal davranışı, harcama planı oluşturmak, harcanan paraların takibini sağlamak, sabit giderlerin kontrolünü yapmak, kayıtlı ve düzenli bir bütçe oluşturmak olarak tanımlamıştır. Finansal yönetim davranışı finansal kaynakların belirlenmesi, tahsisi ve kullanılması gibi işlev gören yönetim fonksiyonlarını dikkate alarak düzenlemek sorumluluğu bireyde olan bir durumu ortaya koymaktadır. (Siswanti ve Halida, 2020:110) Finansal davranış üç ana hat etrafında incelenmektedir. İlk olarak tasarruf ve yatırım durumu, ikinci olarak nakit yönetimi ve üçüncü olarak kredi yönetimidir

(Dew ve Xiao, 2011: 44). Bireylerin kazançlarını ne düzeyde harcıyıp ne düzeyde geleceğe yatırım yapacağı tasarruf ve yatırımlarına bağlıdır. Bu etkenlerde finansal davranışın belirleyicisidir. Nakit yönetimi, finansal giriş ve çıkışların takibi, finansal planlamada hazırda bulundurulacak nakit miktarının saptanması ve nakitin en etkin biçimde kullanılması olarak ifade edilir. Kredi yönetimi “alacaklar hesabı” altında işlenen muhasebe fonksiyonlarını göstermek için kullanılan bir muhasebe kavramıdır. Kredilerin alımı, vadesi, etkin kullanılmasını içerir. Etkin planlanan ve kullanılan bir kredi, işletmenin finansal kapsamda kararlı olmasını sağlar (Siswanti ve Halida, 2020:106-113). Kredi yönetiminin bilinmesi sadece işletmeler, bankalar için değil aynı zamanda bireyler içinde önemlidir. Bireyler finansal davranışlarında tasarruf, yatırım, nakit yönetimi ve kredi yönetimine dair olan bilgisini artırma yolunda olduğu müddetçe daha sağlam davranışlar sergilemektedirler.

Finansal davranış; finansal bilgi, finansal tutum, finansal eğitim ve finansal okuryazarlık kavramlarıyla doğrudan ilişkilidir. Finansal davranış başlangıç olarak aile bireylerinden öğrenilmektedir. Finansal okuryazarlık erkek ve kadın bireyler için aynı düzeyde önemlidir. Finansal alanda bilgi sahibi olmayan ve basit finansal okuma sağlayamayan bireylerin finansal davranışları hatalı sonuçlar doğurmaktadır (Haque ve Zulfiqar, 2015: 57-58). Bilinçsiz yapılan finansal davranış, yatırım, gelecek için tasarruf, nakitteki ve kredilerdeki planlamayı yanlış etkilemektedir.

Finans alanındaki bilgi seviyesi finansal davranışlar belirlemektedir. Finansal davranış bireyin öncelikle kendisini geliştirmesi ve finansal bilgi seviyesini arttırması ile olup aile üyelerinin finansal davranışları da bu durumun belirleyicilerindedir (Siswanti ve Halida, 2020:105-109). Finansal bilgisi artmış ve bilinçli finansal davranış sergileyen finansal okuryazar birey sayısının arttığı ülkelerde finansal davranışlar doğru ve etkin sergilendiği için bireysel refah yükselir ve bu durum toplumsal refahta da yükselme meydana getirir. Ekonominin gücü finansal tutum, finansal okuryazarlık ve finansal davranış ile doğru orantılıdır (Haque ve Zulfiqar, 2015:57-58).

2.5.3. Finansal Tutum

Tutum, en basit anlamıyla bireylerin olaylar ve olgular üzerinde sergiledikleri olumlu veya olumsuz davranışlar olarak tanımlanmaktadır (Kroesen, Handy ve Korosu, 2017:190). Tutumların davranışlar üzerindeki etkisi yapılan birçok çalışmayla ortaya çıkarılmıştır (Glasman ve Albarracin, 2006:778). Tutumlar bireylerin bilgi, birikim ve deneyimleri sonucunda oluşup bireylerin finansal durumlarda etkin tutum ve davranışlar sergilemek için finansal bilgiye ve eğitime ihtiyaç duymaktadırlar (Yong, vd., 2018:21). Bireylerin gelecek yatırım planları, tasarrufları ve harcamalarının gerçekleşmesinde finansal tutumun önemi büyüktür (Namlı ve Kaya, 2018: 2). Bireylerin, gelecek için tasarruf yapma, parayı etkin bir şekilde kullanma ve idareli tüketme gibi konularda geçmiş deneyimlerinden edindikleri bilgi ve tecrübeler sonucunda düzenli bir finansal duruş sergilemeleri finansal tutumlarını yansıtır. (TBB,2022). Tutum ve tercihler, finansal okuryazarlığın önem taşıyan bir unsurunu ifade eder. Finansal tutum, gelecek dönemler için tasarruf yapma konularında daha önce yaşadığı deneyimler neticesinde alınan finansal tavır olarak ifade edilebilir. Finansal tutumda bireyler uzun vadede planlar gerçekleştirip, parayı tasarruf ederler. Finansal tutum, mali durum ölçeğinde paranın harcanmadan önce planlanması olarak ifade edilebilmektedir (Atikson ve Messy, 2012: 9).

3. Literatür İncelemesi

Literatürde finansal okuryazarlığı ele almış çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu kısımda çalışmanın amacı bağlamında yalnızca finansal okuryazarlık tutum ve davranışlar ile ilgili yapılmış çalışmalar yer almaktadır.

Borden vd. (2008) üniversite öğrencilerine finansal bilgi, tutum ve davranışlarını değiştirmek için seminer eğitimi verip, uygulamada 93 öğrenciye seminer verilmiştir. Verilen bu eğitim sayesinde öğrencilerin finansal bilgilerinde artış olduğu, kredi kartlarına yönelik daha az riske girdikleri ve daha etkin finansal davranışlar gösterdikleri görülmüştür. Seminer eğitimi öncesinde ve sonrasında yapılmış testler

neticesinde eğitimin geniş çaplı bir öğrenci grubuna verildiğinde olumlu ve faydalı olabileceği ifade edilmektedir.

Alkaya ve Yağlı (2015) Nevşehir Hacıbektaş Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme, İktisat ve Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Bölümü öğrencilerinin finansal bilgi, tutum ve davranışlarını ölçmek amacıyla fakülte öğrencilerinden kota örnekleme ile 185 kişiye anket uygulanmıştır. Finansal tutum ve davranışlar arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilip öğrencilerin finansal bilgi seviyelerinin eksik ve yetersiz olduğu ama olumlu finansal tutum ve davranış gösterdikleri tespit edilmiştir.

Altan ve Biçer (2016), Sağlık Bilimleri Fakültesinde finansal okuryazarlık eğitimi alan üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini belirlemek için öğrencilerin harcama, tutum, algı ve ilgileri ile ilgili 4 boyutta finansal bilgileri araştırılmıştır. Finansal bilgiyle cinsiyet değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Finansal eğitim gören bireylerin finansal algılarının daha açık ve yüksek olması ve öğrencilerin sınıflarının artmasıyla ilgi ve algılarının yükseldiği tespit edilmiştir.

Ada (2017), kişisel finans ile ilgili davranış ve tutumları belirlemek amacıyla Kahramanmaraş ilinde hizmet veren üç özel hastane ve bir üniversite hastanesinde toplamda 98 hemşireye anket uygulanarak veri toplanmıştır. Toplanan verilerin analizi sonucunda hemşirelerin finansal tutumlarının sadece gelir düzeyine göre, finansal davranışlarının da sadece eğitim seviyesine göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür.

Denk vd. (2018) çalışmalarında, kredi kartlarının finansal tutum ve davranışlardaki etkisini ele almışlardır. Malatya ve Elâzığ da hizmet gösteren iki alışveriş merkezi 'de tesadüfî seçilen 420 bireye anket yapılarak veriler toplanmıştır. Kartla ödeme yapma ile finansal tutum ve davranış arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Harcamalarda kullanılan kredi kartının tüketim davranışını etkileyip hızlandırmaya yönelttiği sonucuna ulaşılmıştır.

Namlı ve Kaya (2018), Spor Bilimleri Fakültesinde eğitim alan 286 lisans öğrencisine finansal tutum ve davranışlarını belirlemek amacı ile anket uygulanmıştır. Lisans öğrencilerinin çevre faktörünün etkisiyle öğrenilen bilgilerle finansal tutum ve davranış gösterdikleri görülüp cinsiyet, bölüm ve aylık gelir ile finansal tutum arasında anlamlı bir ilişkinin var olduğu, gelir harcama, anne eğitimi, para yönetimi ile finansal tutum ve davranış arasında farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.

Turhan (2020), İstanbul'da faaliyet gösteren bir özel üniversitenin farklı bölümlerinde eğitim gören 1100 lisans öğrencisinin finansal okuryazarlık tutum ve davranışlarını belirlemek amacıyla anket yapılmıştır. Toplanan verilerin analizi sonucunda harcama, tutum, algı ve ilgi boyutları cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermiş, yaş değişkeninde boyutlar için anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Aile gelir durumu ve finans eğitimi alma kapsamında bütün boyutlarda anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

Dayı ve Esmer (2021), akademisyenlerin finansal tutum ve davranışları demografik değişkenler bakımından incelenmiş, çalışmada anket tekniği uygulanarak Karadeniz Bölgesi'ndeki bütün üniversitelerde görevli 405 akademisyenden elde edilen verilerle çeşitli analizler yapılmıştır. Sonuç olarak, akademisyenlerin finansal tutum ve davranışlarında cinsiyet, yaş ve medeni durum gibi demografik değişkenler kapsamında kısmen anlamlı bir farklılığın olduğu görülüp, unvan ve aylık gelir değişkenleri kapsamında ise anlamlı bir farklılığın görülmediği tespit edilmiştir. Literatürde finansal okuryazarlık tutum ve davranış düzeylerinin belirlenmesi amacı ile yapılan çalışmalarda cinsiyet, yaş, gelir, meslek vs. birçok değişkene göre finansal okuryazarlık tutum ve davranış düzeylerinde farklılık olabildiği görülmektedir.

4. Yöntem

Çalışma kapsamında nicel araştırma yöntemi kullanılmaktadır. Araştırmanın verilerini elde etmede sosyal bilimlerde sıklıkla tercih edilen anket tekniği uygulanmıştır. Seçilen meslek gruplarının finansal okuryazarlık tutum ve davranış seviyelerini ölçmek için anket tekniği kullanılmıştır. Bu başlık altında, araştırmanın amacı önemi, hipotezi, veri seti ve örnekleme ele alınmaktadır.

4.1. Araştırmanın Kapsamı

Finansal okuryazarlık ile ilgili akademisyenler, kadınlar, öğrenciler, vs. gibi birçok alanda çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmada ise, seçili meslekler olarak öğretmen, doktor, akademisyen, mühendis ve hemşirelerin finansal okuryazarlık tutum ve davranış düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Örnekteki akademisyen grup alan dışı bölümlerde çalışan bireylerden oluşmaktadır. Kişilerin etkin mali kararlar vermelerinde önemli bir işaret niteliğindeki finansal okuryazarlık tutum ve davranışın çeşitli meslek gruplarında ne seviyede olduğu ve hangi faktörlerden etkilendiği önem arz etmektedir. Ayrıca farklı meslek gruplarının finansal okuryazarlık tutum ve davranış seviyelerinin belirlenmesi ile bireylerin finansal tutum ve davranış düzeyinin yeterli seviyelere ulaşabilmesi için yapılacak bilimsel araştırmalara, hazırlanacak politikalara referans olması bağlamında yararlı olması beklenmektedir.

Araştırmanın amacı ve modeli doğrultusunda araştırma hipotezi aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

H₀: Meslek ile finansal okuryazarlık tutum ve davranış düzeyi arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H₁: Meslek ile finansal okuryazarlık tutum ve davranış düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

4.2. Veri ve Örneklem

Bu çalışma Adıyaman ilinde seçilen mesleki grupların finansal okuryazarlık tutum ve davranış seviyelerinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmektedir. Araştırmanın amacı kapsamında Sarıgül (2015) tarafından geliştirilen ve geçerliliği güvenilirliği yapılan "Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği" kullanılmıştır. Ankette demografik özelliklere ilişkin cinsiyet, medeni durum, yaş, eğitim seviyesi, meslek ve gelir düzeyini ortaya koymaya yönelik toplam 6 soru finansal okuryazarlık tutum ve davranış ölçmeye yönelik 14 soru ve toplamda 20 soru bulunmaktadır.

Araştırmanın evrenini Adıyaman ilindeki öğretmen, doktor, akademisyen (Alan dışı), mühendis ve hemşireler oluşturmaktadır. Bu meslek mensuplarının seçilmesinin nedeni ise literatürde karşılaştırmalı olarak bu meslekteki bireylerin finansal okuryazarlık tutum ve davranış seviyelerinin ele alınmamış olmasından kaynaklanmaktadır. Finansal okuryazarlık tutum ve davranış ölçeği olasılıklı örnekleme yöntemlerinden basit (tesadüfi) örnekleme yöntemi kullanılmak suretiyle çevrimiçi olmak üzere toplamda 400 kişiye uygulanmıştır. Anketin araştırma grubuna uygulanabilmesi için Malatya İnönü Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Etik Kurulu'ndan gerekli yazılı izin alınmıştır. Uygulanan anket sonucunda elde edilen veriler istatistik programlardan yararlanılarak değerlendirilmiştir. Demografik niteliklerin değerlendirilmesi, gerçekleştirilecek istatistik testlerin seçilmesi amacıyla gerçekleştirilen normallik dağılımına kontrol testleri ve uygulamaları yapılmıştır. Ölçeğin güvenilir olduğu ve verilerin normal olduğu tespit edildikten sonra ANOVA analizi yapılmıştır.

5. Bulgular

Araştırma dahilinde toplanan veriler, istatistik programlar ile analize tabii tutulmuştur. Bu aşamada, demografik bilgilerin incelenmesi, güvenilirlik analizi, ortalama, standart sapma, medyan, çarpıklık ve basıklık değerlerinin değerlendirilmesi, normallik dağılım kontrolü ve ANOVA analizi gibi işlemler yapılmıştır.

5.1. Demografik Bulgular

Katılımcı bireylere demografik verilerin toplanması amacıyla cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim düzeyi, meslek, gelir düzeyini belirlemeye yönelik sorular sorulmuştur. Bu kısımda, katılımcıların demografik özelliklerini içeren verilerin analiz edilmesi sonucunda elde edilen bulgular incelenmektedir.

Tablo 1: Demografik Nitelik Bulguları

Demografik Özellikler	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	162	40.5
Erkek	238	59.5
Yaş		
20-29 arası	73	18.3
30-39 arası	156	39
40-49 arası	100	25
50-59 arası	48	12
60 ve üzeri	23	5.8
Medeni Durum		
Bekar	106	26.5
Evli	294	73.5
Eğitim Düzeyi		
Lisans	211	52.8
Yüksek Lisans	93	23.3
Doktora	96	24
Meslek		
Öğretmen	80	20
Doktor	80	20
Akademisyen	80	20
Mühendis	80	20
Hemşire	80	20
Gelir Düzeyi		
4250 TL ve altı	16	4
4251TL- 8500TL	60	15
8501TL-12.000TL	154	38.5
12.000TL ve üzeri	170	42.5
Toplam	400	100.0

Tablo 1’de anket katılımcılarının % 59,5 ‘i erkek, %40,5’i kadındır. 20-29 yaş arası %18,3, 30-39 yaş arası %39, 40-49 yaş arası %25, 50-59 yaş arası %12 ve 60 ve üstü yaş grubu ise %5,8’lik kısmı kapsamaktadır. Evli katılımcıların oranı%73,5 iken bekar katılımcıların oranı %26,5 olup lisans düzeyinde olan katılımcı oran %52,8, yüksek lisans eğitim düzeyi oranı%23,3 ve doktora düzeyi %24 olarak gerçekleştiği görülmektedir. Katılımcıların meslek dağılımı her meslekten % 20 oranında olup gelir düzeyi bakımından bakıldığında 4250 t l ve altı kesim oranı %4, 4251tl -8500tl arası kesimin oranı %15, 8501tl-12.000tl arası kesimin oranı%38,5 ve 12.000tl ve üzeri kesimin oranı %42,5 olarak görülmektedir.

5.2. Güvenirlilik Analizi Bulguları

Anketin güvenilirliğinin ortaya konulabilmesi amacıyla Cronbach Alpha testi kullanılmıştır. Cronbach Alfa katsayısı (α) 0 ile 1 arasında değer almaktadır. $0,00 \leq \alpha < 0,40$ güvenilirlik yok, $0,40 \leq \alpha < 0,60$ güvenilirlik düşük, $0,60 \leq \alpha < 0,80$ oldukça güvenilir, $0,80 \leq \alpha < 1,00$ yüksek seviyede güvenilir (Karagöz, 2019: 1003).

Tablo 2: Güvenirlilik Analizi

Cronbach's Alpha	Madde Adeti
,727	14

Tablo 2 'deki α değeri ,727 olarak tespit edilmiştir. Bu değer yukarıda görüldüğü üzere $0,60 \leq \alpha < 0,80$ değer aralığında olduğundan oldukça güvenilir bir ölçektir.

5.3. Normallik Analizi Bulguları

Sayısal verilerin analizinin yapılabilmesinin koşullarından biri verilerin normal dağılmasıdır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini tespit etmenin birçok yöntemi bulunmaktadır (Karagöz, 2019: 121). Darren ve Mallery'e (2010) göre, ortalamaların ve medyanların birbirine yakın olup olmaması, çarpıklık ve basıklık değerlerinin de -2,+2 aralığında olup olmadığı durumuna bakılıp bu koşullar sağlandığı takdirde normal dağılıma karar verilebilir (Darren ve Mallery, 2010).

Tablo 3 'te görüldüğü üzere ortalamaların ve medyanların birbirine yakın olduğu, çarpıklık ve basıklık verilerinin de -2, +2 aralığında bulunduğu tespit edilmiştir. Bu durumda, dağılımın normal olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Darren ve Mallery, 2010).

Tablo 3: Ortalama, Medyan, Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Anket Maddeleri	Ortalama (Mean)	Medyan (Media)	Çarpıklık (Skewnes)	Basıklık (Kurtosis)
M1	3.08	3.00	-.050	-.757
M2	1.51	1.00	1.258	1.977
M3	2.62	3.00	.261	-.1094
M4	2.48	2.00	.407	-.745
M5	2.16	2.00	.666	-.365
M6	2.78	3.00	.157	-1.066
M7	2.81	3.00	.201	-.375
M8	3.01	3.00	-.041	-.258
M9	2.56	3.00	-.067	.052
M10	2.90	3.00	.098	-.219
M11	2.62	3.00	.387	-.276
M12	2.20	2.00	.232	-.507
M13	1.71	2.00	.462	-.526
M14	2.71	3.00	-.004	-1.001

5.4. Tek Yönlü ANOVA Bulguları

Çalışmanın bu kısmında iki ana kütle ortalaması arasında farkın bulunup bulunmadığının tespit edilmesi amacıyla tek yönlü ANOVA analizi yapıp bulgular değerlendirilmektedir. Meslek grubu ile finansal okuryazarlık tutum ve davranış düzeyi arasında fark olup olmadığı incelenmektedir.

Tablo 4: Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği Ortalamasının Mesleğe Göre ANOVA Sonuçları

Meslek	N	X	Ss	Varyans Kaynağı	KT	Sd	KO	F	P	Anlamlılık
Öğretmen (1)	80	2.65	.50597	G. Arası	25.22	4	6.307			
Doktor (2)	80	2.35	.34359	G. İçi	68.17	395	.173			
Akademisyen (3)	80	2.28	.38050	Toplam	93.40	399		36.542	.000	1>2,3,4 5>1,2,3,4
Mühendis (4)	80	2.31	.36526							
Hemşire (5)	80	2.93	.45904							
Toplam	400	2.50	.48383							

Tablo 4'te finansal okuryazarlık tutum ve davranış düzeyleri ve meslek arasında farklılığın olduğu görülmekte ve H_0 hipotezi kabul edilmektedir ($F=36.542$; $p<0.05$). Finansal okuryazarlık tutum ve davranış seviyelerinin hangi meslekler arasında farklılık gösterdiğini tespit etmek amacı ile gerçekleştirilen post-hoc testlerinden Games- Howell testi sonucunda öğretmenlerin($X=2.65$) finansal okuryazarlık tutum ve davranış düzeyleri ortalamalarının doktor($X=2.35$), akademisyen($X=2.28$) ve mühendis($X=2.31$) ortalamalarından yüksek olup hemşirelerin($X=2.93$) ortalamalarının, öğretmenlerin($X=2.65$), doktor($X=2.35$), akademisyen($X=2.28$) ve mühendis($X=2.31$) ortalamalarından yüksek olduğu tespit edilmiştir. Başka bir deyişle, finansal okuryazarlık tutum ve davranış düzeyi en yüksek olan ilk iki meslek mensubunun hemşireler ve öğretmenler olduğu bulgusu tespit edilmiştir. Sonrasında sırasıyla, doktor, mühendis, akademisyenlerin geldiği tespit edilmiştir. Bu bulgular sonucunda Adıyaman İlinde finansal okuryazarlık tutum ve davranış düzeyleri açısından, seçilen meslek gruplarının en yüksekte en düşüğe olacak şekilde sıralanması hemşire, öğretmen, doktor, mühendis ve akademisyen şeklinde olmaktadır.

6. Sonuç

Finansal okuryazarlık, temel ekonomik işlemleri yapabilme, mali bütçeyi idare edebilme, sermaye piyasalarına katılabilme, yatırım ve tasarrufları kontrol edebilme, emeklilik planı yapabilme gibi birçok alanda kişilerin ekonomik tutum ve davranışlarını etkileyen etkin ve doğru karar vermeleri bakımından önemli rol oynayan bir kavramı ifade etmektedir. Bireyler doğru finansal tercihleri sayesinde yaşamlarını ve geleceklerini güvenceye alabilmektedirler. Bu güvenceyi sağlama, tercihlerin etkin ve doğru olması

bireylerin finansal bilgi, tutum ve davranış anlamında yeterli düzeyde bilgiyi edinmiş olması ile mümkündür.

Seçili meslekler olarak öğretmen, doktor, akademisyen, mühendis ve hemşirelerin finansal okuryazarlık tutum ve davranış düzeylerinin belirlenmesi amacı ile Adıyaman ilinde gerçekleştirilen anket sonucunda meslekler ile finansal okuryazarlık tutum ve davranış düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiş ve dolayısıyla H₀ hipotezi kabul edilmiştir. Diğer bir deyişle, Adıyaman ilinde finansal okuryazarlık tutum ve davranış düzeyi en yüksek olan ilk iki meslek mensubunun hemşireler ve öğretmenler olduğu sonrasında sırasıyla doktor, mühendis ve akademisyen mesleklerinin geldiği tespit edilmiştir. Literatürde direkt olarak bu çalışmadaki meslek mensuplarına ait bu modelde bir çalışma bulunmamaktadır. Fakat literatürde yapılan finansal okuryazarlık tutum ve davranış düzeyini ölçen çalışmalarda, finansal okuryazarlık tutum ve davranış düzeyi ile cinsiyet, yaş, gelir durumu, meslek vs. gibi değişkenlerin arasında farklılık olduğu bulguları görülmektedir.

Finans sektörünün ve teknolojinin gelişmesi ile finansal sistemde meydana gelen kapsam genişliği ve karmaşıklık bireylerin bilgilerinin artırılması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Bu doğrultuda sadece finans alanı veya doğrudan ya da dolaylı olarak finansla ilgili mesleklerin finansal okuryazarlık düzeyinin yüksek olması yeterli değildir. Alan dışı mesleklerinde finansal okuryazarlık tutum ve davranış düzeylerinin yüksek olması hem bireysel hem de toplumsal anlamda fayda sağlayacaktır. Bu sebeple meslek gruplarının finansal okuryazarlığın önemini bilmeleri ve bu alandaki bilgilerini eğitimlerle beslemeleri gerekmektedir. Finans alanında uzman olan kişilerin, farklı meslek gruplarına seminerler düzenlemesi finansal okuryazarlık tutum ve davranış düzeyini arttırmaya destek olacaktır.

Finansal okuryazarlık alanında yapılacak gelecek çalışmalarda farklı meslek mensuplarının ele alınması literatüre katkıda bulunacaktır. Çalışmaların yapılacağı ülke, şehir veya bölgedeki finansal bilinç düzeyinin artırılmasına katkıda bulunacaktır. Yapılacak bu çalışmalar sonucunda finansal okuryazarlık düzeyi düşük olan meslek gruplarına eğitimler düzenlenmesi bireysel ve toplumsal açıdan finansal okuryazarlık düzeyini arttıracaktır. Finansal eğitim hem yatırımlar, tasarruflar, nakit, kredi, borç idaresi gibi alanlarda hem de finansal hukuki haklar, finans sistemi ve finansal araçların kullanılması gibi birçok alanda bireylere katkı sağlamaktadır. Bu eğitimler şehirlerdeki üniversitelerin finans alanında eğitim veren akademisyenleri aracılığıyla programlanan bir proje kapsamında oluşturulabilir. Bu proje çalışmanın örnekleminin seçildiği şehir olan Adıyaman ili özelinde değerlendirilecek olursa Adıyaman Üniversitesinde finansal okuryazarlık alanında eğitim verme yeterliliğine sahip akademisyenlerin oluşturacağı bir finansal eğitim programı kapsamında ilerleyebilir. Adıyaman ilindeki alan dışı meslek mensuplarının ve bu programdan faydalanmak isteyen diğer bireylerin istifadesine sunulması Adıyaman ili içinde önemli bir kazanım oluşturacaktır. Finansal eğitim programına katılmış bireylerin finansal okuryazarlık seviyelerinin tekrar ölçülmesi programın başarı düzeyini ortaya koyması açısından kritik olacaktır.

Finansman/ Grant Support

Yazar(lar) bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

The author(s) declared that this study has received no financial support.

Çıkar Çatışması/ Conflict of Interest

Yazar(lar) çıkar çatışması bildirmemiştir.

The authors have no conflict of interest to declare.

Yazarların Katkıları/Authors Contributions

Çalışmanın Tasarlanması: Yazar-1 (%50), Yazar-2 (%50)

Conceiving the Study: Author-1 (%50), Author-2 (%50)

Veri Toplanması: Yazar-1 (%50), Yazar-2 (%50)

Data Collection: Author-1 (%50), Author-2 (%50)

Veri Analizi: Yazar-1 (%50), Yazar-2 (%50)

Data Analysis: A Author-1 (%50), Author-2 (%50)

Makalenin Yazımı: Yazar-1 (%50), Yazar-2 (%50)

Writing Up: Author-1 (%50), Author-2 (%50)

Makale Gönderimi ve Revizyonu: Yazar-1 (%50), Yazar-2 (%50)

Submission and Revision: Author-1 (%50), Author-2 (%50)

Açık Erişim Lisansı/ Open Access License

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY NC).

Bu makale, Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı (CC BY NC) ile lisanslanmıştır.

Kaynaklar

- Ada, Ş. (2017). "Sağlık çalışanlarının kişisel finans ile ilgili tutum ve davranışları: Kahramanmaraş ilinde bir araştırma." *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi*,14:186-198.
- Alkaya, A., ve Yağlı, İ. (2015). Finansal Okuryazarlık-Finansal Bilgi, Davranış ve Tutum: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İİBF Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama. *Journal of International Social Research*, 8(40), s.585-599.
- Altan, F. ve Biçer, E. B. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık ile İlgili Tutum ve Davranışlarının Değerlendirilmesi, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(4),1501-1517.
- Atikson, A., ve Messy, F.-A. (2012). Measuring Financial Literacy: Results Of The OECD / International Network On Financial Education (INFE) Pilot Study. *OECD Working Papers on Finance, Insurance and Private Pensions*,(15), s. 1-73.
- Bodie, Z. (2006). A Note on Economic Principles and Financial Literacy. *Networks Financial Institute at Indiana State University*, s. 1-6.
- Bodie, Z., A. Kane ve A. J. Marcus (1998), *Essential of Investments*. New York: McGraw Hill Publishing (3rd Edition).
- Borden, L. M., Lee, S. A., Serido, J., & Collins, D. (2008). "Changing college students' financial knowledge, attitudes, and behavior through seminar participation." *Journal of Family and Economic*, 29(1): 23-40.
- Ceylan, A. ve T. Korkmaz (1995), *Borsada Uygulamalı Portföy Yönetimi*. Bursa: Ekin Yayınevi
- Connolly, K. B. (1997), *Buying and Selling Volatility*. England: John Wiley & Sons Publishing.
- Çam, A. V. ve Barut, A. (2015). Finansal Okuryazarlık Düzeyi ve Davranışları: Gümüşhane Üniversitesi Önlisans Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma. *Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi*, 4(7), s. 63-72.
- Darren , G., ve Mallery, P. (2010). *Spss for Windows Step by Step:A Simple Guide and Reference* (10. b.). Boston: Pearson.
- Dayı,F. ve Esmer, Y.(2021). Akademisyenlerin Finansal Tutum ve Davranışlarının İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Journal of Yasar University*, 16(61), 1-19.

- Demir, G., Cihangir, M. ve Şak, N. (2016). Demografik Özelliklerin Finansal Okuryazarlık Üzerine Etkisinin Multinomial Logit Model ile İncelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 25, s. 420-428.
- Denk, Z., Demir, Ö., ve Sezgin, E. E. (2018). "Kartlı ödeme sistemlerinin finansal davranış ve tutum üzerindeki etkisi: Elâzığ-Malatya ili AVM müşterileri örneği." *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 28(1): 187-202.
- Dew, J., ve Xiao, J. (2011). The Financial Management Behavior Scale: Development and Validation. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 22(1), s. 43-59.
- Durmuşkaya, S. ve Kavas, Y. B. (2018). Akademik Gelişim ve Finansal Okuryazarlık Arasındaki İlişkinin Tespiti Üzerine Bir Araştırma. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 25(3), s. 925-939.
- Garg, N., ve Singh, S. (2018). Financial Literacy Among Youth. *International Journal of Social Economics*, 45(1), s. 173-186.
- Güneş, H. ve B. Saltoğlu (1998), İMKB Getiri Volatilitésinin Makroekonomik Konjonktür Bağlamında İrdelenmesi. İstanbul: İMKB Yayınları.
- Glasman, L. R., ve Albarracın, D. (2006). Forming attitudes that predict future behavior: A meta-analysis of the attitude-behavior relation. *Psychological Bulletin*, 132(5),s. 778-822.
- Haque, A., ve Zulfiqar, M. (2015). Women's Economic Empowerment through Financial literacy, Financial Attitude and Financial Wellbeing. *Research Journal of Finance and Accounting*, 6(21), s. 57-66.
- Harrington, D. (1987), *Modern Portfolio Theory*. Pearson Publishing.
- Huston, S. J. (2010), "Measuring Financial Literacy", *Journal of Consumer Affairs*, 44 (2), s. 296-316.
- Ibrahim, M. E., ve Alqaydi, F. R. (2013). "Financial literacy, personal financial attitude, and forms of personal debt among residents of the UAE." *International Journal of Economics and Finance*, 5(7),s. 126-138.
- Karabıyık,L., ve Anbar,A.(2007), Volatilite ve Varyans Swapları, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*,35, s. 62-77.
- Karagöz, Y. (2019). *Spss -Amos- Meta Uygulamalı İstatistiksel Analizler (2. b.)*. Ankara: Nobel Yayın.
- Kroesen, M., Handy, S., ve Korosu, C. (2017). Do attitudes cause behavior or vice versa? An alternative conceptualization of the attitude-behavior relationship in travel behavior modeling. *Transportation Research Part A: Policy and Practice*, 101(7), s. 190-202.
- Lewellen, W. G., R. C. Lease, ve G. G. Schlarbaum (1977), "Patterns of Investment Strategy and Behaviour Among Individual Investors", *Journal of Business*, 50 (3),s. 293-333.
- Lusardi, A.(2008). Financial Literacy: An Essential Tool for Informed Consumer Choice. National Bureau Of Economic Research, Nber Working Paper No. 14084,s. 1-29.
- Mahdzan, N. S. ve S. Tabiani (2013), "The Impact Of Financial Literacy On Individual Saving: An Exploratory Study in The Malaysian Context", *Transformations in Business and Economics*, 12 (1), s. 41-55.
- Mason, C.L.J. ve Wilson, R.M.S. (2000). Conceptualising financial literacy. Loughborough: Business School, Loughborough University. Occasional Paper, 2000:7,s. 1-40.
- Namlı, S., ve Kaya, A. (2018). Lisans öğrencilerinin finansal tutum ve davranışlarının ölçülmesi: Spor bilimleri fakültesi örneği. 3. Uluslararası El Ruha Sosyal Bilimler Kongresi.

- Nofsinger, J. R. (2005), *The Psychology of Investing*. New Jersey: Pearson Prentice Hall. (2nd Edition).
- OECD/INFE, (2012). *Finansal Eğitim Ulusal Stratejisi Üst Düzey İlkeleri*. https://www.fo-der.org/wp-content/uploads/2019/05/5A.OECD_INFE_USTDUZEY_ILKELERI.pdf (Erişim Tarihi: 24.04.2022).
- PACFL (President's Advisory Council on Financial Literacy) (2008). *Annual Report to the President*, https://www.treasury.gov/about/organizationalstructure/offices/Domestic-Finance/Documents/PACFL_Draft-AR-0109.pdf, (Erişim Tarihi: 20.04.2022)
- Penman, S. (1987), "The Distribution of Earnings News Over Time And Seasonalities Aggregate Stock Returns", *Journal of Economics*, 18 (2), s. 199-228.
- Rinaldi, E. (2016). The Relationship Between Financial Education And Society: A Sociological Perspective, *Italian J Sociol Educ*, 8(3), s. 126-148
- Ruiz-Durán, C. (2016). Mexico: Financial Inclusion and Literacy Outlook. In Aprea, C., Wuttke, E., Breuer, K., Koh, N.K., Davies, P., Greimel-Fuhrmann, B. & Lopus, J.S. (Eds.) *International Handbook of Financial Literacy* (pp.291-304). Singapore: Springer.
- Sarıgül, H. (2015). Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği: Geliştirme, Geçerlik ve Güvenirlik, *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 13(1), s.200 -218.
- Siswanti, I., ve Halida, A. M. (2020). Financial Knowledge, Financial Attitude, And Financial Management Behavior: Self-Control As Mediating. *The International Journal of Accounting and Business Society*, 28(1), s. 105-132.
- Şahin, M. ve S. Barış (2017), "Finansal Okuryazarlık ve Tasarruf Davranışları: Kamu Çalışanları Üzerine Bir İnceleme", *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(2), s.77-103.
- Turhan, T. G.(2020) Finansal Okuryazarlık ile İlgili Tutum ve Davranışların Üniversite Öğrencilerine Yönelik Değerlendirilmesi. *Maliye ve Finans Yazıları*, (114),375 - 400.
- Türkiye Bankalar Birliği(TBB), <<https://foy.tbb.org.tr/finansal-okuryazarlik-nedir>> (Erişim Tarihi: 27.04.2022).
- Wyckoff, P. (1969), *The Psychology of Stock Market Timing*. Prentice Hall Publishing.
- Xiao, J., Sorhaindo, B., ve Garman, E. (2006). Financial behaviours of consumers in credit counselling. *International Journal of Consumer Studies*, 3(2), s. 108-121.
- Yong, C. C., Porsuk, S.-Y., ve Wee, C.-K. (2018). Financial knowledge, attitude and behaviour of young working adults in Malaysia. *Institutions and Economies*, 10(4), s. 21-48.